

Budapest,
1943.
okt. 20

V. évf.
42. sz.

Egyes
szám ára:
70 fill.

MURÁTI LILI

TERVEZTE
SZERKESZTI
D. MATOLAY
K. GÉZA

MURÁTI LILI a „MEGÁLMODTALAK” című Palatinus film főszereplője

Játszsa: Nemzeti Apolló, Színya, Átrium

Inkey-foto

Sáfrány Imre

a Görgényi Béláné produkciójában elkészült »Három kérő« című filmnovella főszereplője

MAGYAR

film

SZERKESZTI *Matolay K. Géza*

FILMKAMARAI SZAKLAP
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VII., Erzsébet-körút 13. IV. emelet.
Tel.: 420-796, 426-576. Postatakarékp. csekksz.: 15410.
Előfizetési ár: egy évre 35 pengő, félévre 18 pengő.

V. ÉVFOLYAM 42. SZÁM — MEGJELENIK MINDEN SZERDÁN — BUDAPEST, 1943. OKTÓBER HÓ 20

A MAGYAR FILMEK SZINVONALÁNAK EMELÉSE

Írta: Matolay Géza dr.

VII.

A magyar filmgyártás fejlődése szempontjából nagy hátrányt jelent a külföld országaival szemben az is, hogy Magyarországon komoly állami segítség nem áll rendelkezésére a gyártó cégeknek. Az állami szubvenciónak azt a formáját, amit Németországban, Olaszországban, Spanyolországban, Finnországban és egyebütt láthatunk, mi nem ismerjük és a magyar filmgyártás ilyenre nem is tartott igényt, miután belátta, hogy szegény ország vagyunk. Igyekezett a filmgyártást tehát minden támogatás nélkül úgy kifejleszteni, ahogyan azt saját erejéből tudta. A magyar filmek kritikásainak és gáncsvetőinek azt mindenesetre meg kell állapítaniok, hogy *egyetlen országban sem tudtak aránylagosan ilyen eredményeket elérni*, mint nálunk s az, hogy filmgyártásunk az adott mostoha

körülmények között idáig fejlődött, egyenesen csodával határos.

A magyar teleményességnek egészen egyedülálló adottsága és üzleti érzéke hozta létre azt a különleges *gyártási konstrukciót*, az anyagi bázis megteremtésének ötletes módját, amellyel filmjeink készülnek. Nem hiszem, hogy akadjon még egy ország, ahol ilyen remekül fel volna építve a filmek biztonságos anyagi konstrukciója, mint nálunk. Ennek azonban első és elengedhetetlen kelléke, hogy a *gyártási költségek felső határát előre meg kell szabni*, amelyet lényegesen nem lehet túlhaladni. Itt van az a nagy *kötöttség*, ami sokszor szegényessé, *krajcáróssá* teszi filmgyártásunkat, ezen azonban a *magánvállalatok nem segíthetnek*, mert nincs módjukban komoly anyagi kockázatokat vállalni.

olyan filmet gyártson, amelyekkel minél nagyobb ilyen kedvezményt tudna elérni. Ezzel az intézkedéssel tehát nemcsak a filmek színvonala emelkedne, hanem azok morális felfogása is egyre jobban finomulna.

Ma semmiféle adókedvezmény vagy adóelengedés lehetősége nincs a magyar filmeknek, ezzel szemben azonban minden magyar film *kétszer juttat forgalmiadót az államnak*. Amikor ugyanis a filmet gyártják, a gyártási költség után le kell róni az ötszázalékos forgalmiadót, amikor pedig a film veüítésre kerül a filmszínházakban, ismételtén és most már a bruttóbevételek forgalma után kell ismét fizetni az ötszázalékos adót. Egy 400.000 pengős költséggel készült magyar film, amelynek legalább 600.000 pengő forgalmat kell csinálnia a filmszínházakban, hogy a gyártási költségek visszatérüljenek, kereken *1.000.000 pengő után rója le forgalmiadóját*. Egy-egy magyar film tehát átlagosan — a mai árak és mai bevételi lehetőségek mellett — *50.000 pengő forgalmiadót fizet*. De ezenkívül fizet a gyártó cég társulati adót és visel még egyéb más adóterheket.

A segítség egyszerű módja

A magyar film előtt a nagyobb lehetőségek útját az állam nyithatná meg olyan eszközökkel, amelyek *nem jelentenének komolyabb megterhelést és főként nem jelentenék azt*, hogy a filmekhez már előzetesen támogatást kellene nyújtani. A mi viszonyainkhoz mérten olyan lehetőségeket kell keresnünk, amelyek egyik oldalon *nem jelentenek komoly áldozatot az állam részéről*, a másik oldalon azonban mégis *komoly segítséget adnak a filmgyártásnak*.

Külföldön is több helyen bevezették már azt, hogy ha egy film különleges művészi és erkölcsi értékeket mutat fel, akkor az *adókedvezményben vagy teljes adóelengedésben részesül*. Az állami se-

gítségnek ez a formája rendkívül hatásos lehetne nálunk is. Amennyiben a jó, szép és nevelőhatású filmek ilyen adókedvezményekben részesülnek, illetve adott esetben teljes adóelengedést kapnának, akkor *minden bizonnyal valamennyi filmvállalat versengene azért, hogy*

Adókedvezmény és jutalmazás

Azt hiszem, nem volna túlzott kívánság és igen komoly színvonal-emelkedést jelentene, ha hatóságaink olyan intézkedést hoznának, amelyek ezen a téren *minőségi elbírálás szerint fokozatosan kedvezményben részesítenék az arra érdemes filmeket*. Az államháztartás szempontjából aránylagosan igen

kis jövedelemelvonást jelentene ez ahhoz képest, hogy milyen *nagy kulturális és nemzetnevelő hatása lenne* a filmek színvonalának emelkedése terén. Ha a két tételt mérlegre tennénk, feltétlenül a nemzeti és kulturális érdekek javára billenne a serpenyő.

A másik segítségi lehetőség az úgynevezett *cenzúrajegyeken*, bolettákon keresztül volna nyújtható. A cenzúrában bemutatott külföldi filmek ma átlagosan 3600 pengő körüli cenzúradíjat fizetnek, s az ezekből összegyűlt összeget félévenként felosztják a magyar filmek között, amelyeknek cenzúradíja csak párszáz pengő. Néhány évvel ezelőtt, amikor még több külföldi film jött be Magyarországra, mint most, *egy-egy magyar film bolettája 10.000 pengő értéket képviselt*. Vagyis a magyar filmek ezen a révén egyenként 10.000 pengős támogatásban részesültek, *anélkül, hogy ez az államnak bármiféle megterhelést jelentett volna*, mert hiszen

Minőségi és kulturális szempontok

Gondoljunk csak arra, hogy amikor négy-öt évvel ezelőtt 100.000 pengőt tett ki egy átlagos magyar film gyártási költsége, akkor 10.000 pengő jutalmat kapott filmként a vállalat, *ma pedig, amikor az átlagos gyártási költség 4–500.000 pengőre emelkedett, a film mindössze 2800 pengő jutalomban részesül*. És ez az összeg sem olyan, amit az állam ad, hanem maguk a különböző filmvállalatok fizetik be a cenzúrabizottsághoz a külföldi filmekért és később annak egy részét visszakapják magyar filmjeikért. Valósággal olyan ez, mint hogyha valaki a pénzt egyik zsebéből átteszi a másikba, de közben néhány száz pengőt elveszít.

Ezen a téren tehát valamilyen

A nyersanyag kiutalásának kérdése

A további segítségi lehetőség — ami ugyancsak nem kerül pénzébe az államnak — a *többlet nyersanyagkiutalás*. Ma a magyar filmek gyártásához átlagban 8100 m negatívot és 36.000 m pozitívot engedélyeznek. Ha magasabb színvonalú filmet akarunk készíteni, ez a

az erre a célra szolgáló összegeket a filmköleszövő vállalatok fizették be a külföldi filmek cenzúradíjain keresztül.

Ahogy a külföldi filmek száma csökkent, a jutalmazási összeg is egyre kevesebb lett, különösen azóta, amióta bizonyos külföldi filmek még a cenzúradíjtételben is komoly kedvezményt kaptak. Ettől kezdve a cenzúradíjából befolyó összegek megkisebbedtek úgy, *hogy ma már csak körülbelül 2800 pengő az az összeg, amelyet egy-egy magyar film ezen a révén jutalomként kap*. A mai árak mellett olyan elenyészően csekély ez, hogy úgyszólván számításba sem jöhet.

reformra volna szükség, amely lehetővé teszi, *hogy a magyar filmek ismét a régi mértékben kapjanak jutalmazást*. Igen helyesnek tartanám, hogyha a magyar filmek, a már előbb említett *minőségi és kulturális szempontok* szerint történő mérlegelése után *progresszív alapon* nyernének juttatást. Indokolatlan az, hogy a mai rendszer mellett a kizárólag üzleti célokat szolgáló, alacsony színvonalon álló magyar film *ugyanolyan támogatást kapjon*, mint a nagy költséggel készült művészi és nemzetnevelő célokkal készült filmalkotás. Ezek között *helyes lenne különbséget tenni* és segíteni kellene azokat, akik a színvonal emelése érdekében áldozatokat hoztak és komoly munkát végeztek.

nyersanyag feltétlenül kevés. A termelés minőségi javítása megköveteli, hogy olyan filmek részére, amelyeknek értéke meghaladja az átlagos színvonalat (ez különben hatóságaink megértő belátása folytán a múltban is nagyrészt érvényesült), *több nyersanyagot utaljanak ki*.

Főként fontos az, hogy a már elkészült művészi, magasabb színvonalat képviselő film *lényegesen több pozitívet kapjon*, mint az átlagos produktum. Azért fontos ez, mert így több kópiával dolgozhat és rövidebb idő alatt jobban tudja kinaszolni a lehetőségeket, továbbá pedig *több külföldi eladást* tud lebonyolítani.

Segítség a külföldi eladásoknál

Az export növelése minden tekintetben állami érdek. A magyar kultúrának külföldön való terjesztése a legnagyobb propagandahatást jelenti. Ennek érdekében még áldozni is érdemes. Ha azonban áldozat nélkül lehet terjeszteni idegenben a magyar gondolatot, akkor bűnös könnyelműség volna ezt a lehetőséget elmulasztani.

A mai viszonyok között vannak országok, amelyekbe szinte lehetetlen a magyar film kivitele különböző *valutáris korlátozások miatt*. Ezeket a nehézségeket át kell hidalni minden áron! Az ilyen akadályok elhárításának legegyszerűbb módja a *kompenzációs lehetőségek növelése*.

Az árucserre forgalomból ma csaknem teljesen *hiányzik a film*. Lehet, hogy vannak igen tiszteletreméltó *elvek*, amelyek kizárták a filmet ebből a kombinációból, én azonban úgy látom, hogy ezen a téren nem volna nehéz engedelményeket tenni. Nem kellene a film esetében *túlzottan merev kereskedelmi és pénzügyi ortodoxiával ragaszkodni* bizonyos elvekhez, szokásokhoz, mert a film nemcsak *áru*, hanem *eszme*, szellem, művészet is. A jó filmért egyébként valutát kapunk s ugyanakkor *szószólója* odakint a magyarságnak, mert megmutatja tömegeket mozgató hatalmas propagatív erejével a mi kultúránkat, életünket, tolmácsolja szellemiségünket, gondolatainkat.

Ha a magyar filmnek nem volna külföldi piaca, áldozatok árán is meg kellene szerezni azt.

A magyar film megszerezte magának a piacot. Csak segíteni kell abban, hogy az meg is maradjon. Azt hiszem, nem nagy kívánság.

(Folytatjuk)

BEMUTATÓFILMSZÍNHÁZAK MŰSORA

ÁTRIUM	Megálmodtalak	X. 12-től	Palatinus
CORVIN	Botrány	X. 21-től	Budapest
DEÁK	Sziámi macska	X. 15-től	Mester
FORUM	Kettesben	X. 1-től	Iris
KASZINO	Botrány	X. 21-től	Budapest
KORZÓ	Sziámi macska	X. 15-től	Mester
NEMZETI APOLLÓ	Megálmodtalak	X. 12-től	Palatinus
OMNIA	Kettesben	X. 1-től	Iris
RADIUS	Münchhausen	IX. 2-től	UFA
SCALA	Csavargók	IX. 23-től	Kolczonay
SZITTYA	Megálmodtalak	X. 12-től	Palatinus
URÁNIA	Párisi románc	X. 5-től	UFA

Egy boldog színész, aki még sohasem volt szerződés nélkül

Most folynak a »Magyar sasok« című repülőfilm felvételei a Magyar Irók Filmje Rt. produkciójában. Ilyenkor a gyártási iroda méhkáshoz hasonló, állandó sürgés-forgás, szorgalmas tevékenység folyik. Színészeink közül is számosan keresik fel az irodát, minduntalan felbukkan egy-egy jólismert bájos női vagy markáns férfiarc. Élénk kíváncsisággal lestük, nem jönne-e valaki, akit hamarjában le lehetne fogni egypár szóra, — amikor egyszer csak megjelenik az ajtóban Maklár Zoltán jellegzetes, keményen faragott arca. Nyomban

újtát álltuk és akárhogy szabdozott is megindult a kérdésösködés.

— Az elmúlt szezonban 18 filmben játszott és ezzel elvitte a pálmát — kezdjük. — Mit gondol mi az oka ennek a nagy népszerűségnek?

— Ügylátszik használható vagyok — mondja rá furcsa kis fintorral. Ennél többet nem hajlandó beszélni erről a témáról, akárhogy faggatjuk is. Végre mégis hozzátész ennyit:

— Húsz év óta vagyok színész és még sose voltam szerződés nélkül. Nyilván mégis van bennem valami...

— Igaz, a múltkoriban mégis megnéztem egy magyar filmet: a »Külvárosi örszobát«. Mégpedig az öcsém kedvéért. Meg is voltam vele elégedve, igazán rendesen dolgozott a gyerek.

— Gyakran játszik gonosztevőket és más hasonló sötét existenciákat a filmen. Nem kellemetlen az ilyen hátátlan szerepek alakítása?

— Azt, hogy a szerep hátátlan, nem a szerep jellege dönti el. Minden szerep hálás, ahol az embernek nem kell a sikerben mással osztozkodnia. Amikor egy darabban három-négy egyforma szerep is van, akkor az már hátátlan, akkor is, ha egyébként a legérdekesebb és legjobb szerep is. Különben én eljátszom minden szerepet, amit kapok, soha még nem adtam vissza semmit. Hány-szor történt már a pályámon, hogy elfogadtam olyan szerepeket, amiket csinosabb, fiatalabb kollégáim nem voltak hajlandók eljátszani. És mi lett a vége? Az, hogy a tehetség — ezt nem szerénytelenségből mondom — jobban megszépített engem, mint ezeket a »szépfü«-színészeket.

— Örül a közkedveltségnek?

— Örülök, de nagyon fá-

raszt az az állandó munka, ami vele jár. Nagyon szeretem a pályámat, de túlságosan soknak találok a hozzátartozó strapát. Ez a pálya tulajdonképpen akkor igazán szép, ha ha az ember el tud mélyedni egy-egy szerep alapos áttanulmányozásába, apróra kidolgozza magában az alakítása minden részletét és nem forgácsolja szét magát annyiféle. Ne robot legyen a színészet, hanem öröm és felüdülés.

Életcélja: gazdálkodni

— Mi az életcélja?

— Van egy kis földem Tinnyén. Életcélom: abbahagyni a színészetet, oda kiköltözni és gazdálkodni. Úgy tervezem, hogy két-kétévfél év múlva visszavonulok. Azért teljesen nem hagynám abba a színészetet sem, de csak akkor játszanék, ha olyan szerepet kapok, amit érzésem szerint okvetlen el kell játszanom, amihez igazán nagy kedvem van. Különben is ideje a visszavonulásnak. Rövidesen ötvenéves fiatalember leszek és illendő, hogy átadjam a helyemet az öregeknek!

Nem folytathatjuk tovább csevegésünket. Maklár megy az igazgatóhoz, akivel a »Magyar sasok« Laci bácsi szerepét vitatják meg. Örömmel várjuk ebben az új szerepében és reméljük, hogy ezt a filmet talán mégis meg fogja majd nézni! Zoványi Klári

Saját filmjeit sem szereti megnézni

— Vajon hány filmben játszott már összesen?

— Azt bizony nem tudom. Nem gyűjtök semmiféle emléket a színészi múltamból, se koszorút, se szalagot, se kritikát, sőt még fényképeket sem. A noteszembem is csak adóra vonatkozó feljegyzések vannak. Egyszerűen igazán nem tartom számon az eljátszott szerepeimet, sőt — most lehet csodálkozni — még a filmjeimet is csak a legritkább esetben szoktam megnézni.

— No de miért? — csodálkozunk engedelmesen.

— Mert attól félek, hogy nem fogok magamnak tetszeni. Akkor pedig elmenné a kedvem mindentől és képes volnék sutbadobni az egész mesterséget. Dühbe jönnék és kijelenteném: én pedig ilyesmiben nem veszek többé részt. És tudja, amellet rájöttem a nagy igazságra: magyar filmben kell játszani és külföldiekét kell megnézni.

Rosszáló fejcsóválásunkra megjegyzi:

A BOTRÁNY, színes film

már a harmadik, amely

Agfacolor

eljárással készült

Agfa

A „Fedora” hősnője Luisa Ferida

E kiváló olasz művésznő tehetsége először a színpadon nyilvánult meg. 1914 március 18-án született Bolognában. A színház már egészen fiatalon ellenállhatatlanul vonzotta; belép egy színtársulatba, természetesen nagyon szegényes szerződéssel. Mintegy két évig játszott a színházban. Ez alatt bontakozott ki tehetsége. Végül a fiatal olasz rendező, a múlt évben elhunyt Corrado Enrico őt választja az *Arany nyíl* c. film főszerepének eljátszására.

Luisa Ferida sikerének lehetősége azonnal határozott alakot öltött; még ugyanabban az évben másik három filmben is fellépett. Ettől kezdve a művésznő pályafutása megszakítások nélkül, állandóan emelkedett.

A mindennapi életben Luisa Ferida választékosan öltöző, kedves modorú nő. Rajongó-

lan szereti művészetét és mindig többet és mindig jobbat szeretne nyújtani. Néha talán szenved is egy kicsit, hogy testalkata nem engedi túllépni egy bizonyos szerepkör határain, talán szeretne egy kissé más szerepkörök területére is behatolni, a tapasztalat azonban megtanította arra, hogy minden egyes filmszínésznőnek az érzelmek megszabott hangsorán szabad csak játszani: azon, amely személyéhez leginkább hozzásimul.

Luisa Ferida kétségkívül olyan művésznő, aki sokat nyerhet a film fejlődésével és számára leginkább megfelelő irodalmi műfaj felismerésével és kiaknázásával. Testalkatilag ugyanis a paraszt regények és ezek között is elsősorban a Giovanni Verga műveiben lezajló egyes történetek eszményi hősnőjének bizonyult.

Az utóbbi években két szereplésével ért el kiemelkedő sikert: az egyiket a (Corona di fero) *Vashorona* című filmben vívta ki, melyet nálunk az Esperia forgalmazásában 1942-ben mutatott be a Forum Filmszínház nagy sikerrel. Az egész közönség megcsodálta az anya és lánya kettős szerepében; két olyan szerep, amely a legtokéletekben illet személyéhez. És Luisa Ferida valóban nagy szerűen oldotta meg feladatát. Ez az alakítása, az általános vélemény szerint, egyiké volt a szezon legkiválóbbjainak.

Ezt követően a (Fari nella nebbia) *Ködös éjszakák* produkcióban jelent meg az olasz közönség előtt. A fiatal rendező, Franciolini irányítása mellett készült szép film jórészt Liguria nagy autótúdjain, az üzemanyagot szállító gépkocsik vezetőinek világában zajlik le. A film különben még ebben a szezonban nálunk is bemutatásra kerül az Esperia forgalmazásában.

Luisa Ferida legutolsó ala-

kítása a *Fedora*. A híres dráma filmváltozatában úgy látszik rátalált egy másik ideális alakjára. A *Fedora* a közeljövőben nálunk is bemutatásra kerül egyik nagy premier színházunkban és az Esperia filmforgalmi rt. hozza forgalomba. Minden bizonnyal ez a film is egy lépéssel előrehaladást jelent az eredeti olasz filmszínésznő pályafutásán.

Lieber László gyásza

Nagy gyász érte a Színművészeti és Filmművészeti Kamara titkárát dr. Lieber Lászlót, egyben a Magyar Film felelős kiadóját, Édesapja, Lieber Géza ny. m. kir. járási és városi főállatorvos hosszú betegség után elhunyt.

Hétfőn, október 18-án kísérték utolsó útjára Pécssett.

Nagykiterjedésű előkelő rokonság gyászolja.

A filmhang művészi lehetőségei

Írta: Winkler Jenő

Hogy a konkrét példák egyszerűbb és érthetőbb esz-közébe is folyamodjunk: klasszikusan jó giccsnek mer-ném nevezni pl. a *Varázsvolvólát*, melynek ostoba szö-vege elindította ugyan a tü-neményes zenekompozíciót, de már az első akkordnál úgy lemaradt mellőle, hogy szin-te eszünkbe sem jut többé. Jó giccsnek mondható a magyar filmek közül pl. a *Halálos ta-vasz*, melynek művészi, lé-lektáni és színészi tekintetben egyaránt gyengébb első. és keret-része mégis csak alkal-mas volt talán arra, hogy né-hány száz, vagy néhány ezer néző figyelmét felhívja a má-sodik rész, nem utolsó sor-

ban Szörényi Éva finom mű-vészetére.

Rossz giccs például minden *Courths Mahler-regény*, vagy a magyar nyomdaipar ezek-hez hasonló termékei. A ma-gyar filmek közül pl. körül-belül kivétel nélkül mindegyik olyan, amely valamelyik nagy író művét, vagy történelmünk nagy alakját nyomorította filmmé. Mai hazai filmgyár-tásunk átlagának anyagi és — legyünk őszinték — szelle-mi (filmművészeti) felkészült-sége mellett súlyos mérénylet a nemzet kulturális kincsét el-len minden ilyen olcsó kísérlet, amely a magyar művelődés-történet vagy történelem nagy

neveit használja cégéről arra, hogy hivatalos helyeslést és közönséget csaljon a mutat-ványos bódékba. A nemzet értékek elponyvásítása nem kisebb, hanem nagyobb hiba a közönséges ponyvánál. Az ilyesmit nem pártolni kelle-ne, hanem könyörtelenül pusztítani és büntetni, éppúgy, mint pl. az afféle ötletet, hogy valaki a parlament te-tejére feszített kötélen sző-rítaná a szennyesét. Sajnála-tos tény, hogy az efféle dolg-ok kiáltó ízléstelenségét még mindig nem vették észre a hivatalos helyek elég szigorú-sággal.

A pékmester komplexumot ezzel be is fejeztük.

tásnak meglehetősen sokszor vagyunk tanúi manapság, a pufogtatók: az álklasszikusok. Álművészek; műveik sokkal rosszabbak a giccsnél és való-jában senki sem értékeli őket, csak ők maguk. *Önművészek*. Igen nagyra tömjénezett ne-vek is vannak közöttük; *ők a nagyképű, társadalmilag jól szituált, jóformán szabadal-mazott dilettantizmus bajno-kai*.

A giccs tehát nem is olyan rossz »műfaj«, amilyenek lát-szik. Csak annyira persze nem szabad a művésznak lesüly-lyednie (hát még az álművészet-nek!), hogy a közönséget szolgáló módon kiszolgálja, jó-formán a könnyzacsok, re-keszizmok és egyéb síró-nevető alkatrészek zsiger-bohó-cává alacsonyodjék. Idetartozik pl. a »nagy nevetetők« egyrésze; ezek megcsiklandoz-ták a közönséget és a közön-ség azt hiszi jót mulat, pedig csak visong, vagy éppen rö-hög. S az sem okvetlen mű-vészet, ha valaki olyan osto-bát mond, hogy attól sírni kell. Az efféle »művészek« csak testi örömök és bánatok szol-gálóleánya, tevékenysége ide-igéi prostitúció; a lélekhez sem-mi köze. A nagy közönség-sikerek egyrésze idetartozik, színpadon, nyomtatásban, ze-nében egyaránt; effélet köny-nyebb eladni, mint igénye-sebb vásárlónak szánt hol-mit. De efféléről már volt szó kecskéóllal kapcsolatban.

Az emancipált művészet

Végül beszéljünk még a festőművész templomi freskó-festményéről. Erről különle-ges mondanivalónk aránylag kevés lehet, hiszen itt már csakis művészetről van szó. A képet nem kell másod-harmadrendű szempontok sze-rint igazítani; akiben nincs áhítat, nem menjen temlom-ba. Így a művészi szándék megszabadult a mellékszempontok salakjától: emancipá-lódott a szellemi földszint rabszolgaságából.

Ekkora művészi szabadság legfeljebb a francia filmek egy-egy ritka kivételes ese-tében áll a film készítőinek rendelkezéseire, ott is aligha-nem csak elméletben. A moz-góképszínházak mégis csak legfeljebb második-harmadren-dű szórakozóhelyek, nem tű-rik a klasszikus emelkedett-séget. Ilyen igényű filmek — egészen vakmerő kísérletek-től eltekintve — még csak a jövő reményei, megvalósítá-suk csak hasonló színvonalú filmszínházakéval együtt kép-zelhető.

Az egész filmre általában s így a hangra is általános törvény marad tehát a jövő-ben is — s ez a jobbik eset — a pékmester-komplexum, vagyis: a filmnek el kell ér-nie, de nem szabad megha-ladnia a jó giccs színvonalát. Ezt a szellemi tojásbantat a legtöbb filmkészítő csak rán-

tottában topogva bírja eljár-ni, igazi művész nehezen vál-lalkozik rá és akkor is több-nyire nagyokat botlik.

Aki most elszomorodik s azt mondja: hát a film örök-re ilyen félművészet legyen, az megnyugodhatik, ha meg-gondolja a következőket. Elő-ször is a félművészetig még igen szépen fejlődhetik a film, átlaga ma ettől is igen mesz-sze va írnég. Másrészt az elmúlt évszázadok, vagy akár a közelebbi mult legnagyobb művészei sem idegenkedtek a giccstől, ők is ösztönösen, sok-szor tudatosan igyekeztek előbb valahogy »kedvezni a

közönségnek«, pusztán azért, hogy a művészi közléshez szükséges érdeklődést, hangu-latot felkeltsék. Ebben alig van kivétel, talán nincs is. Hiszen a nézőt, a közönséget figyelmen kívül hagyni majd-nem olyan furcsa dolog, mint- (ha a vadász egyszerűen vala-milyen irányban elsüti a pus-káját, mitsem törődve azzal, hogy van-e arra vad, vagy nincs, mondván, hogy a vad-nak a cső végén a helye, ha nincs ott, nem is rendes vad, hanem kultúrátlan, fegyel-mezetlen dög, önérzetes va-dász figyelemre se méltatja. Efféle »művészi« pufogta-

Két fiktív példa

magát, mert nincs kitől fél-nie; egyedül van. Elmegy a patak mellett (futószalagon csobogás). Egy barlanghoz ér (öblös aláfestő zene), így odvasfához lapul, mikor hirte-len elsötétedik a világ, egyet villan (villám: amerikai film egy kockája) és nagyot dör-dül az ég — a leányzó halál-ra rémül és vele együtt a közönség is. (Feltéve, hogy a vetítőerősítő bírja szusszal). Művészet ez?

Hát ez aligha az. Ilyet ed-dig is láttunk; kiélveztük.

Hanem talán ne erőltessük úgy a dolgot. A leányzó nem tévedt el, csak sétált. Egy cseppet sem riadt, csak nyug-

talán: egyedül van és keresi a tokonságot a világgal. Lép-ke-d a térdigérő fűben, har-mattól nedves a lábaszára és amint meztelábas léptei hal-kan neszesznek a friss fű-ben, utána bólogatnak a vad-virágok: testvér! Itt-ott egy-egy szöcske zissen fel a fű-ből s ahogy a leány lehajol egy virághoz, halljuk a mézet gyűjtő méhcske csendes dön-gését; a bájos képet a fák halk zenéje festi alá, a leány felnéz rájuk, azok szelíd rin-gással integetnek az égre. Mű-vészet ez?

Talán igen. Mert fűvet, fát, virágot, méhet és lányt fény-képezni önmagában nem mű-

vész, de ha a képek melódiaja (ha szabad így neveznem) harmonikus egységbe folyik a szelíd egymásután (ritmus) medrében, akkor ez már igenis művészi kompozíció, hiszen mindez akár szándékos, akár ösztönös, de embertől származó képzetsoport, mely kifejezheti azt, amit a szerző akart.

Ugyanígy: fűsuhogást, mézítlen lépést a fűvön, méh döngicsélést, a fák susogását, vagy szöcskezizégetést (!) gépi hanggá rögzíteni mai viszonylatban nem annyira a felvétel, mint inkább a gépkonstrukció érdeméből műszaki bravur ugyan, de nem művészet. Hanem ha ezek a finom zörejek úgy viszonylanak és kapcsolódnak egymáshoz, hogy ugyanazt mondják, amit a fenti kép, illetve annak jelentését aláhúzzák, továbbfejlesztik, vagy éppen művészileg befejezték teszik,

akkor bizony ez is művészi eredmény.

Dehát kérdezhetné valaki, csak a halk neszek tehetik a filmhang művészetét? Ez túlzás volna, bár van benne valami. Nézzük csak. A villámcsapás hangjáról, vagy a távoli mennydörgésről jó hangfelvételt csinálni nem művészet, csak jó, vagy nem jó hangfotográfia. Ha azonban az idillikus hangulat alatt lappangó veszélyt a távoli dörgés hozza az eszünkbe (szinte észrevétlenül s ez a fontos), a belső vagy külső katasztrófát a villámcsapás hangja húzza alá, jelzi előre, vagy fejezi be, akkor ezzel is, bár kevésbé finom eszközökkel, művészt csináltunk. Persze a primitívebb eszközök, jóformán ultraromantikus közterek a művet is közelebb hozzák a giccshez; ez néha baj, de néha kell.

(Folytatjuk)

Két film,

amely méltó folytatása a „Münchhausen” és a „Párisi románc” című német filmalkotásnak

A »Lidércfény« nagy sikere óta Veit Harlan neve már elválaszthatatlan a német színesfilm fejlődésétől. A professzori címmel kítüntetett német mesterrendező legújabb színesfilmje

VERGÖDÉS

amelynek főszereplője ugyancsak Kristina Söderbaum. Ez a két név eleve legjobb garanciája annak, hogy a »VERGÖDES« minden tekintetben méltó lesz ennek a nagytehetségű művészpárnak multévi színesfilmjéhez, úgy cselekmény és színészi alakítás, mint a színészfényképezés mesteri megoldása tekintetében. Kristina Söderbaum partnere a film tárgyát képező romantikus szerelmi történetben a fiatal német gárda egyik nálunk is igen népszerű színésze: Carl Raddatz.

A másik nagy érdeklődéssel várt UFA film, Zarah Leander idej egyetlen filmje, amely óriási meglepetés lesz, mert nemcsak mindazt nyújtja, ami ennek a kivételes tehetségű művésznőnek a filmjeit eddig is messze az átlag föl-

lé emelte, hanem ezen túl haljatlán feszültséggel telt, érdekes mesével, a cselekmény színhelyének mozaikszerű változásával teljesen újszerű. Maga a főszereplő Zarah Leander is új arculatot mutat a filmben, minden sallangtól és külsőségtől mentes szívbemerkölő emberábrázolással keltve életre a gyilkossággal gyanúsított orvosnő szerepét. A film címe:

AKKOR...

és magyarázatát a mese felépítésében találja meg, ahol minden új fejezet ezzel a szóval kezdődik. Három férfi emlékszik vissza arra, hogy mi volt akkor, amikor a hősnő feltűnt az életében. A muzsikával is bőkezűen bántak a film megalkotói és két olyan szerzőre bízták Zarah Leander slágerdalainak megkomponálását, mint Ralf Benatzky és Lothar Brühne, akinek már nem egy szerzeménye éppen Zarah Leander révén járta be diadalmasan a világot. Rolf Hansen rendezte a filmet és bizonyos, hogy ezzel a munkájával végérvényesen az első vonalba kerül.

Csak nem interjú?

Amint kopogtatásom után kinyílik az ajtó, a bájos, szőke Gyimesi Pálma, a Vigszínház idej legfiatalabb szerződött tagja üdén, frissen, de nem kevesebb kíváncsisággal, nekünk szegezi a kérdést:

mert nem titkolhatom, hogy nekünk, akik az elindulás legkezdetén állunk, nagyon fontos, hogy észrevegyenek, ezzel hozzá is segítenek, hogy a kezdet nehézségein túl jussunk.

— Csak nem interjú?

— Ahogy tetszik, — fél tőle?

— Oh nem, de az olyan hivatalos. Tudja mit? Beszél-gessünk el, csak úgy...

— Jól olvastunk már Magáról és hallottuk, hogy türelemmel és magabizóan várja, míg sor kerül fellépésére?

— Igen, én most mint »kezdő« sokat tanulok, próbákra járok, de hogy a közönséggel is megbarátkozzam, művészeszéken szoktam fellépni.

— A vizsgálódáson kívül szerepelt már?

— Hogyne, de csak az akadémiai együttesben. Pesten, vidéken, sőt a rádióban is.

— És filmben? — Amint hallottuk, már szerepet kapott?

— Na, csak olyan kezdőnek valót, de nagyon örülök neki,

— De egy nagyobb szerepet mégis szívesebben vállalt volna, — vetjük közbe.

— Hát persze, de most nem erről van szó. Higyje el, nekem elvem az, hogy művészi pályámon a saját erőmből, szorgalmas tanulással, a szerepek mély átélésével, tehát azok alakításában és nem eljátszásában törekszem színészi tehetségemet — ha erről beszélhetek — fejleszteni. Megvan a reményem rá, hogy kitartó tanulással, játékkészségem folytonos tökéletesebbé tételével eljutok művészi célkitűzéseimhez, de erről majd csak akkor kérdezzen, ha már olvasta nevem a színlapon, jó?

Mit felelhet ezekre az ember ennek a kedves, bájos kisleánynak? Azt, hogy minél előbb jelentkezni szeretnénk a kérdéssel. (Ióta)

FILMES ÚTON BULGÁRIÁBAN

Írta: Babura László

A magyar és bolgár kormányok közös megállapodása értelmében a két ország között nagy lendülettel megindult kulturális kapcsolatok elmélyítése céljából film készült, amely tartalmával és ismeretterjesztő erejével hivatva van a két nép kölcsönös megismerését a mozivásznonról is elősegíteni.

Szeptember 16-án sok viszontagság és a háborús nehézségek sikeres leküzdése után a magyar-bolgár társaság részéről Szakács Pál országgyűlési képviselő, dr. Tóbiás Kornél és vitéz dr. Nagy Iván miniszteri osztálytanácsosok

irányításával, valamint Szalontai Kiss Miklós gyártásvezető és Agotai Károly producer vezetésével a 18 főből álló filmes csoport elindult Bulgáriába.

Irány: Arad, Brassó, Bukarest, Giurgiu, Russzé, Várna. Két éjszakai és két nappali utazás állt előttünk. Ennek ellenére a társaság a legkifutottabb hangulatban indult el. A délutánt komplikált hurcolkodással töltöttük. *Egy étköző és egy hálókoscsin hurcoltuk át a 71. börtöndőt*, hogy közvetlen bukaresti kocsiiban helyezkedhessünk el.

A román „Svájc”-on keresztül

Estefelé léptük át a magyar határt és az éjszaka többi részét a társaság nagyobbára átaludta. Másnap Brassó előtt voltunk. Még egy mozdonyt csatoltak a vonathoz. Így keltünk át a Kárpátokon. A vonat hatalmas sziklatömbök között kanyarog, egy hegyipatak partján. *Sinaja és Predeal* valóban Svájcra emlékeztet.

Bukarestben nyolc percünk volt az átszállásra. Hogy ez hogy sikerült, azt ma sem tudom, *de mikor a 71-es börtöndőt is bedobtuk az ablakokon*, éppen elindult a vonat. Hátra volt még a hordárok kifizetése és a felszállás, ami a zsufolt vonaton nem is volt olyan könnyű. Azoknak volt jó dolguk, akik a vagonok tetején utaztak. *Ugyilátszik ez szokás erre felé*. Este 10 óra tájban érkezünk meg *Giurgiuba*. Román vámvizsgálat. Aztán rátolatott a vonat a kompra, mely átvitte a Dunán a három közvetlen kocsi *Russzéba*.

Itt találkoztunk először Bulgárokkal. Udvarias vámvizsgálat, öröm és barátság. A *Jókai* regényekből ismert *Ruszcukban* már várt ránk a bolgár küldöttség. Nagy volt az öröm és a megnyugvás. A román vasúton a kalauz azzal biztatott, hogy nem biztos a kompa átkelése, mert két napja orosz repülő *aknákat dobta a Dunába* és éjszaka a Ferry Boat nem köz-

lekedik. Hála Isten nem így volt. As első bolgár vacsora, amit Ruszcukban záróra után egy vendéglőben ettünk, *slivova, hamm-end-eggs paradicsommal, szőlő, dinnye és kítűnő törökkáv*. Az önfeláldozó szállodatulajdonos szo-

A kb. 350 személyes mozi-
ban egy sor olasz és német
filmplakát között felfedeztük
Simor Erzsébet és Szilassy László
portréját a »Bajtársak« című
film plakátján. Az állomáson
egy törököt csodált meg a
társaság. *Pataky Jenő* szerint
a török társaságában levő
négy nő, mind a felesége.
Nem hagyták magukat lefény-
képezni.

Várna felé kopár, hegyes-
vidéken vezetett tovább utunk
Típusos bolgár hegyvidék
Gombaformájú hegyek. *Várna*
messziről és a tenger megpil-
lantása, lenyugvó nap vörö-
sugaraiban, felejthetetlen lát-
vány volt számunkra. Az állo-
máson várt ránk Karán *Altimi-
roff*, a bolgár propaganda-
hivatal osztályfőnöke és a
cenzurabizottság elnöke, *Bo-
ris Borozanoff* rendező, a
helybeli előkelőségek, vala-
mint a várnaei színház igaz-
gatója és társulatának tagjai.
Megkezdődött a véget nem érő
ünneplés, vendégszeretet és a
legmesebbmenő szívélyesség,
mellyel a szószoros értelmében
elhalmoztak.

bák hijján saját lakásába szál-
lósolta el a társaság egy ré-
szét.

Kora reggel külön Pull-
mannal folytattuk utunkat
Várna felé. Az első helység
amit tüzetesen szemügyre ve-
hettünk *Kaspitchán* városka
volt. Vonatunk két órát idő-
zött az állomáson, ezt az időt
használtuk fel, körülnéztünk a
városkában. A vasúti resti-
ben kítűnő *számártejből* ké-
szült *rizksásat* szolgáltak fel
kecskeszölvöl. Maga a vá-
roska igénytelen és szegényes
kinézésű. Amerre mentünk tö-
rött ablakok sötétítették a há-
zakon. Kérésinkre elmondták,
hogy két napja *hatalmas vihar*
tombolt a vidéken. Ami nekem
legfeltűnőbb volt, hogy a há-
zakat nem igen vakolják.
Ezt máskor is láttam utunk
során. A főutcán sok szabó-
üzlet sorakozott egymás mel-
lett. Általában ez szokás Bul-
gáriában. Az iparosok az utcá-
ra néző üzleteikben üzik mes-
terségüket, ellentétben velünk.

Várna b a n . . .

Várna, nagyon szép város,
tengerpartjával, parkjaival,
forgalmas utcáival, teljesen
európai. Nekem Gyórt juttatta
az eszembe. A háború előtt
jelentős idegenforgalma volt.
Hatalmas hadikikötője van és
vízirepülőtere. Autóbusszal
mentünk a gyalog nyolc pere-
re levő modern szállóhoz. Az
első ami nekem itt feltűnt
és egész Bulgáriában tapasztal-
tam a rendkívül *élénk esti*

A tenger megráfája Pelsőczy Irént

Másnap a tenger nyugod-
tabb volt és megpróbáltuk a
felvételt. A jelenet szerint
Pelsőczy és *Solthy* vitorlás-
csónakban, bánatos dolgokat
mesélnek egymásnak a sze-
relemről. A vitorlást egy na-
szád kísérte, melyen helyet
foglalt *Bán* Frigyes vezeté-
sével az egész vezérkar. Ad-
dig még nem volt baj, míg
a motor működött és gyorsan
szeltek a hullámokat, de mi-
kor hozzáfogtunk a felvétel-
hez, a motor leállt és a lágy
hullámok a hátukra vettek, el-
kezdődött a »tánc« . . . Az ar-

korzóélet. Ember, ember há-
tán nyüzsgött. Az üzletek ki-
rakatai fényárban úsznak, ne-
oncsövek világítanak és pom-
pás alakú, fekete hajú bolgár
nők, magas férfiak tömege
hullámszik.

Este bankett volt a tiszte-
letünkre. Részünkről *Tóbiás*
Kornél dr. köszöntötte a bul-
gárokat és átnyújtotta *Altimi-
roffnak* és *Borozanoffnak*
a herendi porcellánból készült
ajándékokat. *Egyperces néma*
felállással áldoztunk a király
emlékének. Tonhal, szardinia,
mastika pálinka voltak a neve-
zetességek az étlapon. A mas-
tika ánizsos, fehérszínű, rend-
kívül erős pálinka, melyhez
ha vizet öntenek, tejfehér
lesz, mint a gin. Mi »odot-
nak« hívtuk.

Másnap a tengerparton for-
gattunk egy parkban. Renge-
teg ember tolongott a gép
körüli. Vasárnap lévén, nagy
feltűnést keltettünk és *Pelső-
czy* Irénkét csak nehezen tud-
tuk megvédeni az autogramké-
réstől. *Dorita Bonovát* állan-
dóan hatalmas embergyűrű
környezte. Vitorlás jelenethez
a bolgár haditengerészet egy
pompás naszádját bocsátotta
rendelkezésünkre. *Berendik*
operatőr lefúrta a gépet a
hajó orrába és bizony, mi-
kor a molót elhagytuk, komoly
tánc kezdődött. A naszád
vágatott a három méteres
hullámok tetején és a víz
mellettünk csapódott a ma-
gasba. Felvételt azonban ép-
pen a nagy hullámszik miatt
nem csinálhattunk.

cok elkomorodtak, a gyomor-
bajosok jellegzetes két mély
vonása megjelent a szájuk
szélén és mi tagadás, a hő-
nő, ki a darab szerint bol-
gár leányzó és telivér várnaei
vitorlásbajnoknő »*sikkesen*«
kihajolt a csónakból.

Ez volt a jel!
A gátlások felszabadultak.
Sóvár szemek nézték a parto-
kat és számolták a percekét. A
nap azonban megráfálta a
társaságot és hol elbujt, hol
egy felhőt engedett maga elé.
Mire kiértünk, jelentős ön-
súlycsökkenéssel, a társaság

váltig fogadkozott, hogy nem is megy többet tengerre. Le kellett mondanunk egy hajókirándulást, melyet a bolgárok terveztek számunkra, ki a nyílt tengerre. Este kivitték bennünket a várnai csata emlékére felállított impozáns emlékműhöz. Szakáts Pál országgyűlési képviselő és Altimiroff osztályfőnök, kegyelmes szavakkal emlékeztek meg a múltba visszanyúló bol-

gár-magyar fegyverbarátságról.

Tömegével küldtük haza a képeslapokat. Mindenki több feketét ívott egy nap alatt, mint otthon egy hét alatt és hódított az automata szerencsejáték, mely a bolgár repülőalap javára nyeri el a kétlevásokat. Berendik István kétszer robbantotta a negyvenszeres bankot.

A bolgár „diákparadicsom”

Az utolsó napon kóktélpártit adott tiszteletünkre a várnai színház igazgatója, pompás színházának forgószínpadán. Kölcsönös felköszöntőhangzottak el, majd az igazgató röviden megmutatta nekünk színházát. A búcsúvacsorát Várnától 8 km-re egy romantikus kis kocsmában kaptuk, speciális bolgár étellekkel. Szardínia, sültcsirke, saláta, kaviár, gyümölcs és remek kávé. Mikor Naszody

Sándor elkiáltotta magát bolgáruul: *Éljen Bulgária* — és ahogy ők ezt fogadták, látszott a szemek ragyogásán, köcintásukon, derüs arcukon az igazi barátság és talán nem is nekünk, hanem rajtunk keresztül, nemzetünknek.

Várnából különkocsin, vitt a vonat *Tirnovoba*. Alagutakon bujósokkázik a vasut és mikor kibukkan, a legszebb optikai élményt nyújtja. Egy hegycsúcs feltelege apró eme-

letes házacsokkal. A hegy lábánál folyócska tekereg, rajta hidak, hatalmas fák a partján. Ez *Tirново*, a bolgárok régi fővárosa. Olyan, mint egy fecskefészék. A törökök elől építették a nyolcas alakban kanyargó folyócska szigetelyére a várost. Minden ház jóformán műemlék. Nyolcszázados fogadó, régi kút, évszázados lakóházak mind-mind az elmúlt időkre emlékeztetnek.

Tirново diákváros. Este hattól-hétig százsámra korzóznak a diákok. Párosával, egy fiú, egy lány. A lányok karján szám, s ha lelépnek a járdáról, a rendőr fel is írhatja őket. Hét órakor szigorú takarodó! Ez Bulgária! Szigorú erkölcs, de nem elzárkózott és az ifjúság spártai nevelése.

A felvételekhez a lelkes bolgárok csásifogatóból csináltak egy jártkocsit. Pom-pásan működött. Ha ezt látták volna a Hunniában...

egyik legnagyobb mozi működik. Éppen a »Fekete hajnal«-t játszották, telt házakkal mellett.

Szófiából 6 órás autóbusz út után jutottunk fel a 2600 m magas *Ryla* hegységbe a koposztorhoz. Az 1200 éves eredetű búcsújáró hely a vad természet pontján, hegycsúcsok között, egy szűk völgykötletben fekszik. Az árkádos, pilléres, nagyjából román felfogásban épült hatalmas kolostor az Orientalista egyházművészet remekbe készült templomát jelképezi, melyben III. Boris cár van eltemetve. Vasárnap lévén, csak nagy nehézségek leküzdése után tudtunk forgatni a 100 számra özönlő sírlátogatók miatt. Legelső ténykedésünk a kegyelet lerovása volt. Hatalmas babérkoszorút helyeztünk a király sírjára a Magyar-Bolgár társaság és a *Turán Mester* filmprodukciónak nevében.

Másnap az egyik hegycsúcs tövében, Szt. *Iván* barlangjában forgattunk. Vad, szinte őskori helyeken jártunk. A források az utakon fakadnak és csobognak lefelé a mélybe. *Érdekes szokásokkal ismerkedtünk meg. A források mellett kőalapon ikonok vannak a szerelem jelképeiként. Ha valaki ad pár levét, feltehetően szerelmese mellé a színesfejú gombostűkből, melyet előzőleg egy apró, színes pamutdarabkával ékesíthet. Nem akarok neveket említeni, de a csinos bolgár hölgyeket alaposan feltűzdelte a társaság.*

Szófiában a járművek az elsőbbség

Vacsoránál a városka polgármestere köszöntött bennünket és hatalmas szaktudással tárt fel előttünk a XII. század magyar-bolgár történelmi kapcsolatait. Olyan népszerűek vagyunk Bulgáriában, hogy *Bullától — Bárchy Katóig és Uraytól — Latabárig*, minden círilbetűs fénykép megtalálható a kirakatokban. Csak éppen a neveket bolgárosítják. *Fényes Alicét, Fenis Aliznak* hívják.

Szófiában újabb küldöttség, virág és vendégszeretettel vártak. A magyarok részéről *Réti hely* Miklós kulturális attasé, *Ólvedy János*, sajtóattasé és *Fehér Géza* professzor fogadtak bennünket. A *Hotel Slavianska Bessedában* kaptunk pompás elszállásolást, apartmanokban és szobákban. Hideg-melegvíz, fürdő, lift, telefon.

Az első napon megcsináltuk a szokásos *parád-riposztot*. Délben 12-től fél 4-ig a város öt különböző pontján fotografáltunk. Köztük egy esküvői jelenetet, kétszáz statisztával és ezer autogramkérről. A siker titka főleg a gyors közlekedésben rejlett. Autóbuszunk úgy vágatott velünk, hogy eleinte hánytuk is a keresztet, utóbb belenyugodtunk. Itt nincs villanyrendőr, de minden kereszte-

ződésnél ott áll az élő, valószínű bolgár biztos úr s lazonnal átengedi az autókat. Az emberek megszokták ezt: *respektálják a járműveket és nincs ugrálás, mint nálunk.*

Szófiának békében 400.000 lakosa volt. Most, azt mondják, ez a szám megkétszereződött. *Lüktető élet, nagy forgalom és minden tekintetben a békeévek ellátottsága jellemzi. Nincs elsötétítés. A záróra: éjjel.* Kevés kivétellel mindent lehet kapni, csupán a férfi cipő és a hűseltetés okoz nehézséget. De ez Bulgáriában nem olyan veszélyes. Fantasztikus fa, rafia, vászon és spárgakreációk vannak a legdivatosabb fazonokban, férfiak részére.

Az emberek kedvesek és *nagyon szeretik a magyarokat.* A gyász, ahogy királyuk emlékét megbecsülik, meghatározó és csodálatos. Szófiában nincs üzlet, ahol a király feketével bevont képével ne találkoznánk, nincs ember, aki ruháján ne viselné a fekete szalagot. Az élet nyugodt, nyoma sincs a háborús izgatásnak. A 40 napos gyász miatt nincs zene, *különben teljesen békehangulat uralkodik.* Sok az amerikai gépkocsi. Csak egyszer fogtunk ki elsötétítést. Autóbuszban ültünk este 11 óra felé, a

strand teraszán elfogyasztott pompás fekete után. Sofőrünk nem állt le, hanem nyugodtan hazavitte kocsinkat a sötét utcákra. Az autók legnagyobb része a teljes sötétségben is közlekedik. Egyedül annak kellemetlen ez az elsötétítés, aki, tegyük fel, egy liftben kénytelen végig kuksolni a néha 2 óráig is eltartó áramszünetet. A szállodának épületében az első két emeletén és a mellettünk levő épület pincéjében az

Ahol a pénz nem számít

Az utolsó forgatási napokat a *Bolgarska Deló* parkjában felépített falusi ház udvarán töltöttük. Amit itt a bolgárok csináltak, felér a szaktudásig fokozott ügyességgel. Egy falusi lakodalmat és velejáró táncmulatságot forgattunk. A kitűnő amatőr táncosok, akik egyébként városházi tisztviselők, fáradhatatlanul járták a *horót* és a *racsonicát*. Impozáns külsőségek között három géppel forgattunk. Sátorokban főztek a 150 főnyi statisztéria részére. Önkéntelenül arra gondoltunk, hol van eltemetve nálunk az a producer, aki egy ilyen apró jelenetért ennyi pénzt áldozna? A bolgároknál nem számít.

A forgatások befejezése után még két napig a bolgárok vendégei voltunk.

Ha összegezzük a látottakat és tekintetbe vesszük azt a nagy felelősséget, melyet *Ágotai Károly*, a film elindítója és *Szalonta Kiss Miklós* vállaltak és a háború nehézségei között lehetővé tették, hogy kitűnő anyagot hoztunk haza. A *bolgár-magyar* filmbarátságának sikerült lefektetni az alapjait. És reméljük, hogy az *út gyümölcseit hamarosan a nagyközönség elé tárhatjuk.*

Bulgáriáról még csak annyit, hogy ez a szó, Balkán, a földrajzi értelmétől eltekintve, *Bulgáriára már nem vonatkozik.*

A Nemzeti Sport:

A Pastor Angelicus áhítatos szakbemutatója

A szakmai filmbemutatók hangulata egyszercs lelkés, máskor fagyos. A hangulat attól is függ, hány szakmabeli és hány rokon ül a nézőtéren. Áhítattal teli hangulatot most figyeltünk meg első ízben szakmai filmbemutatón. A világhírű *Pastor Angelicus* mutatták be a meghívottaknak a Nemzeti Apollóban. (A film magyar címe: *A béke angyala*.) Középpontjában a római katolikus anyaszentegyház látható feje. *XII. Pius pápa* özsztensege áll. Az ő vatikáni élete tárul a hívők elé a filmben, amely a *Centro Cattolico Cinematografico* alkotása. S a kíséret: a Vatikán sok csodálatos műemléke és a sixtusi kápolna kórusának angyali éneke.

A filmhez *Nyisztor* Zoltán írt magyarázó szöveget, amelyet *Fáy Béla* mondott el. A bemutatóról most folynak a tárgyalások.

A Függetlenség:

Újságírók készítik az első magyar repülőfilmet

Egy hét óta rendkívül érdekes filmfelvételek folynak a repülőtéren.

Készül az első magyar repülőfilm a »Magyar sasok«, amelynek legnagyobb része a témának megfelelően nem műteremben, hanem az ország különböző repülőterein, illetve a levegőben pereg le. Hatalmas apparátus dolgozik a felvételeken, s a légihaderő mindenben támogatja a film főszereplőit munkájukban.

Érdekes, hogy az első repülőfilmet *újságírók írták és készítik*. A forgatókönyv írója *Jánosy István*, a Magyar Szárnyak főszerkesztője és *Matolay Géza*, a Függetlenség szerkesztője, a rendező *László István* hírlapíró, a művészeti vezető pedig *Matolay Géza*. A forgatókönyv fordulatos és érdekes módon viszi a közönség elé a repülőéletet, a közönségnek kétségtelenül olyan látványosságban lesz majd része, amit eddig magyar film még nem nyújtott. A történet végigviszi a nézőt a repülés

Mit ír a sajtó a filmről?

mindenféle fajtáján. Látunk majd vitorlázórepülőket, sportrepülőket, bombázó és vadászgépek légiharcait, támadásokat s szerepet kapnak a filmben az ejtőernyősök is. A könyv optimizmust sugárzó lapjairól a pilotahumor árad s már az eddig elkészült részletek is sejtetik, hogy a film az idei szeszor eseménye lesz.

A felvételek folyamán páratlan és látványosságzárbamenő jelenetek kerültek a felvevőgépek elé.

Két hatalmas hangosgép és hat kézigép mellett *Icsey Rezső*, *Kárpáthy Zoltán*, *Karban József*, *Piller Rudolf*, *Szekerés Ferenc* és *Bozsán Endre* dolgoztak a földről, a levegőből, vagy a hangárok tejejéről. Süvítő vadászgépek keringtek, hatalmas nehézbombázók dörögtek a levegőben s a színészek mellett a repülők is gép elé kerültek.

Tisztek és legénység is szerepelni fognak a filmben, amely hű képet ad a magyar repülésről s ennek a fiatal fegyvernemnek az életét tökéletesen megismeri majd a néző. *Látni fogjuk a repülő ludovikások ifjú csapatát, leg-híresebb pilótáink harci repüléseit és a magyar zuhanóbombázókat is.*

Az egyik nap két raj a Hortobágy fölé repült, amelyet ebből az alkalomból részben lezártak. Fűlsiketítő dübörgéssel emelkedtek a gépek a levegőbe és zárt kötelékben repültek a Hortobágy folyó fölé és egymásután zuhantak a földre a 100—200 kilós és még nehezebb bombák. Azután jöttek a zuhanóbombázók lélekzetelállító támadásai. A felvételek során minden óra hozott valami izgalmasan érdekes látványosságot. *Perényi László*, a film főszereplője, *Pethes Sándor* és *Nagy Ferenc* szerepelnek a felvételeken, a továbbiak során pedig még *Maklár Zoltán*, *Halász Géza*, *Puskás Tibor*, *Stolpa András*, *Fáy Béla*, *Cselényi József*, *Szemere Vera*, *Kertay Lili*, *Serényi Éva*, *Farkas Judit*, *Keresztesy Mária* és *Vay Ilus* csatlakoztak hozzájuk.

Mielőtt a film műterembe kerülne, még egész sereg hazai repülőtéren készülnek felvételek, hogy az első ma-

gyar repülőfilm minél tökéletesebb, szebb és érdekesebb legyen. A műtermi felvételek befejezése után néhány héttel a film nyomban a közönség elé kerül.

A Mai Nap:

Filmzenét írt a rádió elnöke

A »Lejtőn« című hatalmas Modern-film, amelyet *Diacsek Gyula*, Modern-film igazgatója rövidesen bemutat a nagyközönségnek, új filmzeneszerzőt mutat be vitéz *Náray Antalnak*, a rádió elnökének személyében. Vitéz *Náray* már több értékes, külföldet is megjárta zeneszámmal aratott kimagasló sikert, de mint filmzeneszerző először a »Lejtőn« című filmben mutatkozik be, szélesen hömpölygő, himnikus áhítatú, hatalmas hangszerelésű zenéjével. Az érdekes film-újdonás főszereplői: *Szilágyi Szabó Eszter*, *Timár József*, *Harsányi Rezső*, *Gregus Zoltán*, *Török Ilona*, *Fáy Béla*, *Tapolczay Gyula*. Az újdonásot vitéz *Somogyváry Gyula* forgatókönyvéből báró *Podmaniczky Félix* rendezte.

A Nemzeti Ujság:

Az Actio Catholika 115. számú filmkritikája

Sziámi macska. Gyenge felépítésű, együgyű fordulatokban és lokáljelenetekben bővelkedő magyar filmdolgozat. Erkölcseleg közömbös.

Megálmodtalak. Szórakoztató vigjáték, néhány kifogás alá eső érzéki jelenettel.

A Magyarság:

Uj magyar filmművészeti mozgalom

Kemény fába vágta a fejszéjét néhány lelkes fiatalember. Az »Oroszlánkölyök«-ről van szó, akik elhatározták, hogy a legtisztább filmművészetet igyekeznek érvényre juttatni a film területén. Már 24 tagja van ennek a filmművészeti mozgalomnak, tehetséges, ifjú művészek valamennyien készek arra, hogy amint ők mondták, munkájukat »az új magyar film forradalmának szolgálatába« állítsák. Hangoztatják, hogy minden téren komolyan kell vennünk a háborút, azt a háborút, amelyen talán egy évszázadra dönti el az embe-

riség sorsát. Az elkövetkező száz évért a mai generáció felelős. Ezért álltak össze még az utolsó pillanatban, hogy közös munkával és tudással az új magyar filmművészeti stílus kialakulását siettesék. Közel egy éves munka után most már elég erősek ahhoz, hogy művészi elgondolásaikkal rövid filmekben is kísérleteket folytassanak. Itt valóban művészek alkotják a filmeket, amiben nem befolyásolja őket sem az üzleti szempont, sem a tömegizlés, de még a »propaganda« sem. Munkájuknak egyre nő a visszhangja mint a szakma, mind pedig a műértő közönség körében. Legújában *Augusta* főhercegnő vette pártfogásába a fiatalokat, akik színes riportfilmet készítettek unokájának, *Margit főhercegnőnek esküvőjéről*.

Az Uj Magyarság:

Kiváncsi férfiak

Köteteket írtak már a rosszmájú férfiak a nők kíváncsiságáról, de bölcsen elhallgatták, hogy a férfinem se mentes ettől a tulajdonságtól. Mert a kíváncsiság hajtotta például *Terbrügg* minden épkézláb férfiát a kítűnő polgármester csúrcjéhez, amelynek deszkafala mögött a rossznyelvek szerint a polgármester szépséges felesége fürdött egy valódi fürdőkádban. A fürdésen az egész városka népe mélyen mehostráncokozott, mert mindez még a XVII. században történt, amikor erkölcsös ember tartózkodott a fürdéstől. Ezt a vidám háborúskodást kelti életre a *Tobis* első színes filmje, amely »*Botrány*« címmel a közeljövőben kerül Budapesten bemutatásra. A női főszerepet a bájos és rokonszenves *Heli Finkeneller* alakítja, a férjét, a bölcs polgármestert aki végül is helyreállítja a felbolygatott városka nyugalmát, *Will Dohm* játssza, akiről elárulhatjuk, hogy a magánéletében is férje a szép *Heli Finkenellernek*.

ÖSKERESZTENY mozigépész 10 éves gyakorlattal állást keres január 1-re. Cím: *Herskő Bélánál*, Nagyvárad, *Pecc-u. 12. sz.*

MAGYAR film ÚJ FILMEK

Sziámi macska

Irta és rendezte:

Kalmár László

Zene: De Fries Károly

Főszereplők: Szelezky Zita,
Hajmássy Miklós, Bilicsi Ti-
vadar, Maklár Zoltán, Er-
délyi Mici, Pethes Sándor

Hossza: 2600 méter

Cenzúra aluli

Fényképezte: Icsey Rudolf

Hang: Winkler Jenő

Gyártásvezető:

Szalontai Kiss Miklós

Díszlet és ruha: B. Kokas
Klára

Gyártotta

és forgalombahozza:

Mester Film

Bemutatta: Deák, Korzó

Hasonló vígjátékokat min-
denkor szívesen fogad a kö-
zönség, mert nemcsak kedves,
szórakoztató és látványos, ha-

nem ezenfelül van mondani-
valója is. A faji problémát
igen ügyesen vetette be Kal-
már László, az író, ebbe a
filmbe és finom megoldással
tette szemléltetővé Kalmár
László, a rendező. Az a vé-
leményünk, hogy Kalmár
Lászlónak ez a legsikerültebb
filmje, amelyre méltán büsz-
ke lehet.

A film tartalma a követ-
kező:

Heves Hédy színművésznő
szakít vőlegényével, dr. To-
ronyi Pál autókereskedővel.
Pali szomorúan panaszkodik
barátjának, Csipke Laci divat-
kreatornak, hogy már hetedik
menyasszonya hagyta fakép-
nél, ... nem tudja mi lehet
az oka annak, hogy őt minden
nő megtagadja. Laci felvilá-
gosítja, hogy a kiválasztott
nők fajsúlya körül van a baj,
mert barátja mindig extra-
vagáns és hisztérikus példá-

nyokkal kísérletezik. Toronyi
Pál véget akar vetni örökös
mátkaságának és kijelenti,
hogy az első nőt, aki útjába
kerül, feleségül veszi. Rögtön
meg is kéri a kezét Chakri-
Lu-Myu félvér sziámi dizőz-
nek, aki kikoszarazza az is-
meretlen férfit. De Pali nem
tágit, folyton ostromolja
Myut, hogy adjon módot neki
érzelmei tolmácsolására. Az
énekesnő végül is kénytelen
meghívni otthonába teára.

Csakhogy Myu nem félvér
énekesnő, hanem Takács Man-
ci egyszerű kis színésznő, aki
színházi szerződés híján így
akar érvényesülni és feltűnni.

Arca, szemé keleti vágás,
ez adta neki az ötletet. Szülei
egy Ázsia kutató villáját, mú-
zeumát gondozzák. Mancsi
megfelelő előkészület után eb-
ben a villában, mint saját
otthonában, fogadja Toronyi
Pált. Exotikus díszkosztümöt
vesz fel, — meg akarja lec-
kértetni a magabizó erőszakos
fiatalembert.

A viszontagságos látogatást
mégis eljegyzés követi. Ebbe
azonban nem tud belenyu-
godni Pali barátja, a divat-
kreatör Csipke Laci. Igyek-
szik felvilágosítani Palt,
hogy Myu nem hozzávaló, az
európai és ázsiai ember két
külön világ. Soha nem lehet-
nek boldogok. Hiába a ren-
geteg érv, Pali nem hallgat
az okos szóra. Egy nagyvo-
nalú divatbemutató alkalmá-
val Hédy művésznő orra elől
elhalássza az összes új ruha-
modellt menyasszonya szá-
mára, miáltal a könnyen he-
vülő Hédy haragját örök
időkre magára zúdítja.

Csipke Laci látja, hogy
Pali mindjebb belezuhan az
ázsiai szerelem örvényébe, el-
határozza, hogy mindenáron
megmenti barátját. Sötét ter-
vet eszel ki, Myut félrevezeti,
hogy Pali megcsalja őt Hédy-

MIT HOL JÁTSZANAK BUDAPESTEN

A kútásó leánya

A nőnek mindig igaza van Népszínház

Anyámasszony katonája Kamara

A szerelem jogán Turán

A szerelem ügyvédje Duna

Álomkeringő Barlang

Behajtani tilos Hazám

Botrány Corvin, Kaszinó

Bubus Délibáb

Családunk szégyene Korona

Csalódás Alkotás, Hungária,
Hunnia, Maros,
Palota, Plutó,
Ráday, Tátra

Csavargók Scala

Csákos és kalap Körönd

Csipkerózsika Anna

Dédé Beleznay,

Egyetlen éjszaka Erzsébet

És lement a nap Pátia

Félnapos boldogság Újbuda

Fények az éjszakában Éva, Petőfi

Földindulás Ipoly

Gyávaság Kristály, Ugoesa

Házassággal kezdődik Ósbuda

Heten mint a gonoszok

Katyi

Kettesben

Kisasszony a mostohám

Letört bilincsek

Lidércfény

Magyar
kivánsághangverseny

Megálmodtalak

Mi ketten

Mintaférj

Münchhausen

Négy testőr

Párisi románc

Pista tekintetes úr

Régi keringő

Sziámi macska

Szudáni szerelem

Bethlen, Csaba,
Mesevár

Nap, Otthon

Fórum, Omnia

Baross

Flórián

Toldi

Pest

Átrium, Nemzeti

Apolló, Szittyá

Vitéz

Capitol

Rádius

Tisza

Uránia

Adria, Béke,

Belvárosi, Budai

Apolló, Damjanich,

Diadal, Glória,

Józsefvárosi; Kultúr,

Nép, Nyugat, Rákóczi,

Szívárvány, Tinódi,

Turul, Zuglói

Andrássy, Székely

Deák, Korzó,

Attila

vel. Erre hamis bizonyítékot is szolgáltat. Sőt, véletlen folytán még a vérigsertett Hédy is igazolja a csalást.

Myu elkeseredettségében szakít a kétségbeesett Palival és elhatározza, hogy bosszút áll az egész hitvány férfimen. Ha Palinak nyolc menyasszonya volt, neki egy tucat vőlegénye lesz. Elsőnek Csipke Lacit csábítja el. Meghívja teára, tánccal, kedveséssel megszedíti. Elpanaszolja, hogy az ősi szíami törvények szerint annak a nőnek, akit szerelme elhagy, újholdig meg kell magát ölennie. Ő tehát halálra van ítélve.

Laci nagyon megijed, hogy amit idézett elő álnokságával, mindent elkövet, hogy a fanatikus Myu életét megmentsen, annál is inkább, mert félreismerte a nőt és most már saját szerelmén keresztül egészen másnak látja, mint kezdetben.

Pali ráeszmél, hogy barátja elhódította tőle Myut. Felelősségre vonja és követeli, hogy tegye jóvá bűnét. A két jóbarát ellenséggé válik. Mindketten harcolnak a nő kegyeért.

Myu életét is felforgatja ez a félvér játék. Annyira belelépte magát a keleti világba, hogy most már alig találja helyét a fehér emberek között. A szerelmi csalódás is meggyötörte, szülei komolyan aggódnak miatta.

Az ázsiai körútjáról hazakerkező Sármány professzor oldja meg a helyzetet. Felvilágosítja Mancit, hogy ő valóban félvér. Anyja indókinai és apja fehér ember. A professzor találta csecsemő korában egy buddha templom lépcsőjén és hogy el ne pusz-

tuljon, magával hozta Magyarországra. Takácsék csak nevelőszülei, akiknek megtiltotta, hogy nagykorúságáig bármit is eláruljanak.

Manci kétségbeesetten eszmél rá arra, hogy valóban félvér és hogy igazat hazudott a fiúknak. Le is leplezi magát előlük, de amikor azok ennek dacára is megkérik a kezét, nem tud közülük választani.

A professzor siet segítségére. Bemutatja barátját, Faya-Futi-Sao félvér singapurei gyárost, aki Mancióért jött Ázsiából Magyarországra. Megkéri a kezét, boldogságot ígér neki. Manci hosszú küzdelem után belátja, hogy őt származása inkább Ázsiához köti, neki ott a helye, egy másik félvér oldalán — feleségül megy Faya-Futi-Sao-hoz, s elrepül vele Sziámba.

Szelezky Zita igazi neki való szerepet kapott ebben a filmben. Finom játékanak, tudásának, tehetségének széles skáláját csillogtathatja meg, bájos, kedves, derűs és megható, minden jelenetében tökéletes. A többi szereplők: Hajmássy Miklós, Bilicsi, Erdélyi Mici, Maklár Zoltán, Pethes Sándor és a többiek ugyancsak jók, közvetlenek, derűsek. Vitéz Hajmássy a szíami félvér fiatalember szerepében feltűnést keltően jó figurát adott. Hajmássy Miklós és Bilicsi Tivadar kettőse igen sok nevetésre ad alkalmat, Bilicsi azonban mintha egyes jeleneteiben túlzott mimikával dolgozott volna. A díszletek külön értéket adnak ennek a filmnek, mert azok mindegyike kifogástalanul stílusos, finom, szép és dekoratív. A keleti műkincsekkel berendezett villa olyan hatást kelt, ami megalapozza és teljessé teszi a film hangulatát. Hasonló díszlettel külföldi filmben is ritkán találkozunk. Kókas Klára ezzel a díszletével ugyanolyan sikert arat, mint a »Kívánsághangverseny« díszleteivel.

De Fries Károly muzsikája ugyancsak tökéletesen simul a film hangulatához, amellet melódikus és szép. A hangfelvételek hibátlanok s a zene és ének minden finomságát teljesen érvényesítik. Mindent egybevetve, a film szép, jó, mulatságos és szórakoztató. Nagy közönségsikere lesz.

— y —

Megálmodtalak

Írta és rendezte: *Vaszary János*

Zene: *De Fries Károly*
Főszereplők: *Muráti Lili, Bilicsi Tivadar, Pálóczy László, Kiss Manyi, Mihályi Ernő, Ladomerszky Margit, Romváry Gertrud*

Hang: *Lázár István*
Operatőr: *Makay Árpád*
Díszlet: *Sörös István*

Cenzúra: *aluli*
Hossza: 2.185. m
Gyártotta és forgalomba hozta: *Palatinus Film*

Bemutatta: *Nemzeti Apolló Atrium, Szittya*

Az idény első *Palatinus*-filmje a vidámság jegyében indul. *Vaszary* érdekes és stílusára jellemző vigjátékát dol-

got is jelent úgy *Vaszary* európai híru humorérzéke, mint *Muráti* verhetetlen rakoncátlansága, megvesztegető kedvessége. — Briliánsan jó a film címe is. Elsősorban nem hasonlít sem a külföldön, sem a belföldön eddig játszott filmek címéhez, jól megjegyezhető és egyetlen szóval is kedvesen tud fülünkbe csengeni a cselekmény, a látandó darab magva, amitől — első hallásra — kétségkívül több romantikát várunk. Ez a romantika azonban azonnal kétséges lesz, mihelyt akár az állófényképekből, akár a névsor összeállításából megtudjuk, hogy a film másik tengelye *Bilicsi Tivadar*. A humor és

gozták fel ugyancsak az író rendezésében. A darabot már kezdettől fogva *Muráti*ra szabták, talán a férje *Vaszary János* az ő kedvéért írta, rendezte, mint ahogyan feltétlenül igen sokan az ő kedvéért fogják megnézni. Ebben a tekintetben — ha érezzük is ezt

vidámság két képviselője elejétől kezdve könnyű játékos-sággal görgetik végig a cselekményt.

A híres énekesnő (*Muráti*) egy vidéki városban vendégszerepel, ahol egy kisebb szállóban tölti az éjszakát. A szobalány (*Serényi*) idézi előtte

a *Muráti*-féle szándékosságot, — nem róhatjuk fel sem az írónak, sem a rendezőnek, sem a férjnek. Kissé érzik a mondvacsináltság, a témának keresettségét, de épen ily mértékben fémjelzést és biztosíté-

a régi babonát, mely szerint ha valaki egy új helyen először alszik és megszámlálja a szoba négy sarkát, beteljesedik, amit álmodik. Ebrédés-kor kiderül, hogy ez az álom nem is volt a legmegnyugta-

több, tele volt üldözésekkel, színházi botrányal, nyugtalansággal és a végén házassággal is.

Reggel a zürzavar mindjárt a lépcsőházban kezdődik, amikor is megjelenik a megáldott liliomos vőlegény (*Bilicsi*) frakkban, klakkban, esküvőre készen.

A gyanútlan vőlegényt váratlanul éri a legelső támadás, mikor már eleve megrohanja az ismeretlen hölgy, aki kijelenti, hogy nem hajlandó hozzá feleségül menni. Dehogy volt szegénynek szándékában a támadó vámpírral házasságra lépni, mikor a világ legszelidebb menyasszonya várja (*Romváry Gertrud*) a hotel emelén fátyolban. Persze sokáig készülődik, mint általában a menyasszonyok. A vőlegény kénytelen a hallban várakozni s így most már másodszor is összetáplálkozik az énekesnővel, aki ugyancsak ismételtén kikéri magának az üldözést. Fokozza a bonyodalmat, mikor véletlenül a menyasszonynak szánt gyönyörű ékszerrel a küldönc az énekesnőnek adja át, akinek végre a drága ékszerrel tolakodó fiatal ember

kezd imponálni. A bonyodalmat most már teljes. A menyasszony, vőlegény összevesznek s az énekesnő barátójének (*Kiss Manyi*) meghívását elfogadva, elszárguldanak hozzájuk ebédre. A vőlegény, aki időközben rájött, hogy az ékszer az énekesnő elvitte, most már tényleg üldözőbe veszi a nőt, de az ékszer miatt.

A hangversenyen az összes szereplő felvonul s a helyi előkelőségek jelenlétében, botrányos jelenet közepette szerzi vissza a vőlegény a rosszul értelmezett értékes ékszer. A sajtó ugyancsak fokozza a bonyodalmat s a félmagyarozott közlemények a menyasszony és vőlegény útjait kettévágják. A kimagyarozkodás miatt az első gyorsra felszáll a vőlegény, hogy menyasszonya után utazzék s véletlenül az énekesnő is a főváros felé veszi útját ugyanazon hálókocsiban. Egy egész éjszakan keresztül együtt utaznak és közben hol az énekesnő gurul át a véletlenül kinyíló hálókocsajtón a vőlegény fülkéjébe, hol a vőlegényre csukódik rá a szomszéd fül-

ke ajtaja. A magyarozkodás nem sikerül. A művésznek álma beteljesedik, mégis csak kezét nyújtja a véletlenül szerzett vőlegénynek.

Tipikus Vasváry-mese. Mulatságos, ötletes, s ha úgy tetszik: a bohózat elemeit is fellelhetjük benne, anélkül, hogy a jóízűt bántaná. A cselekmény kétségkívül tempós, sok megjátszásra ad lehetőséget. A szellemes mondanivaló rutinos íróra vall.

A rendezés elüt a megszokott mesterfogásoktól, de így sem filmszerűtlen. A játék pontosan olvad bele a rendező elgondolásába, különösen *Muráti* alkalmazkodása tökéletes.

Bilicsi elemében van s egyéni stílusa, eleganciája kiváló produktum most is. *Kiss Manyi* kevésbé tetszett ezúttal. Egy kissé — hogy székelyesen fejezzük ki magunkat — keletköttyű ebben a szerepében. (Az autótulajdonos, jómódú úri leányt nem érzékeltette eléggé.) Természetesen jómódú leány is lehet kolontos. A szülők is parvenű-típust adtak Vasváry rendezésében, holott erre különösebben szükség nem volt.

Az újságírók beállítása általában téves volt. Még vidéken is nehezen képzelhető el, hogy *Jalkabán járnak interjúra*, a kizárólag 22—25 éves, elegáns színházi rovatvezetők. A műfaj azonban természetesen ezt a szabadságot is megengedi.

Általában a hálókocsijelenet meglehetősen nagy teret kapott a filmben. Érdekesnek kétségkívül érdekes, de talán kevesebb is elég lett volna a véletlenekből.

Romváry Gertrud alakítása kifogástalan volt. Az elfogott kis menyasszony alakját remekül átélté. A szüleit játszó *Mihályi Ernő* és *Ladomerszky Margit* is életszerűen jók voltak a kellemetlen szituációban.

A díszlet, hang és zene kifogástalanul töltötték be nekik szánt szerepet.

Makay Árpád felvételei is megszokott módon jók voltak.

A vidám, könnyű vígjáték a jölsikerült produktumok közé számít és meggyőződésünk szerint a jó üzletfilmek sorában fut végig az ország nagy- és kismozgóiban egyaránt.
Gy. K. E.

Országos Mozgóképvizsgáló Bizottság által engedélyezett filmek

Ejjeli zene (Hunnia) hangos vígjáték 5 felvonásban, a Hunnia filmgyárban 1943. évben készült, 2441 m hosszú filmet, mint Magyarországon készült, magyarnyelvű mozgófényképet.

c. Kisérő műsorul a kötelező arányszámú beszámítható minősítette:
Kalota partján (M. F. I.) hangos kultúrfilm 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1943. évben készült, 458 m hosszú filmet, mint Magyarországon készült, magyar nyelvű mozgófényképet.

Hullámbörtön (Valfangare) (Javoriczky és Koncz) hangos társadalmi regény 4 felvonásban, a Svenska filmgyárban 1938. évben készült, 2065 m hosszú.

Magyar világhíradó 1024. (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában, 1943. évben készült, 245 m. hosszú.

Rajzos híradó 178. (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1943. évben készült, 170 m hosszú.

Rajzos híradó 179. (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1943. évben készült, 115 m hosszú.

UFA világhíradó 211. (Auslandstonswoche Nr. 211.) (Ufa) hangos riport 1 felvonásban, az Unicum filmgyárban 1943. évben készült, 215 m. hosszú.

Ufa világhíradó 211. német beszéddel (Auslandstonswoche Nr. 211. deutsch gesprochen) (Ufa) hangos riport 1 felvonásban, az Unicum filmgyárban 1943. évben készült, 215 m hosszú.

Irta az élet (Lache Bajazzo) (Budapest Film) hangos dráma 4 felvonásban, a Tobis filmgyárban 1943. évben készült, 2070 m hosszú.

Alcazar (Alcazar) (Terno Film) hangos dráma 6 felvonásban, az U. N. F. P. filmgyárban 1940. évben készült, 3219 m hosszú.

Pusztuljon a kártevő (Kovács Gusztáv) hangos reklám 1 felvonásban, a Wien filmgyárban 1938. évben készült, 310 m hosszú, mozgófényképet.

b. Nyilvános előadásra alkalmasnak találta és a mozgófényképezemekben a magyarnyelvű mozgófényképek kötelező bemutatására előírt arányszámú beszámítható minősítette:

Kerek Ferkó (Palatinus) hangos színmű 4 felvonásban, a Hunnia filmgyárban 1943. évben készült, 2539 m hosszú filmet, mint Magyarországon ké-

szült, magyarnyelvű mozgófényképet.

Bólintó Péter és Levente Pál esete a rádióval (Hunnia) hangos propaganda 1 felvonásban, a Hunnia filmgyárban 1943. évben készült, 91 m hosszú.

Bólintó Péter és Levente Pál esete az espressóban (Hunnia) hangos propaganda 1 felvonásban, a Hunnia filmgyárban 1943. évben készült, 65 m hosszú.

Bólintó Péter és Levente Pál esete az idegennel (Hunnia) hangos propaganda 1 felvonásban, a Hunnia filmgyárban 1943. évben készült, 73 m hosszú.

Magyar világhíradó 1023. (M. F. I.) hangos riport 1 felvonásban, a Magyar Film Irodában 1943. évben készült, 250 m hosszú.

Felelős szerkesztő:
MATOLAY K. GÉZA dr.

Felelős kiadó:
LIEBER LÁSZLÓ dr.

Kiadóhivatali főnök:
GYIMESY KÁSÁS ERNŐ
Készült a

„Jövő” nyomdaszövetkezet műhelyében
Budapest, IX., Erkel-u. 17.
Telefon: 182—278.

Felelős vezető: Demjén Ferenc

Jelenet a „Béke Angyala“ (Pastor Angelicus) című Horváth filmből

Kommentár nélkül közöljük a következő táviratot:

		BUDAPEST.		<div style="border: 1px solid black; padding: 5px;"> <p>== KAARPAATFILM</p> <p>EERZSEEBEŽKOERUT 8</p> <p>BUDAPEST ==</p> </div>			<p>COLL 8 ++</p>												
<p>Vezeték száma</p> <p>MAYER MARIA</p>		<p>Felvette: SEP. 29.</p> <table border="1"> <tr> <th>hivataltól</th> <th>hó és nap</th> <th>óra, perc</th> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>			hivataltól	hó és nap	óra, perc				<p>Továbbította:</p> <table border="1"> <tr> <th>vezetéken</th> <th>hó és nap</th> <th>óra, perc</th> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>			vezetéken	hó és nap	óra, perc			
hivataltól	hó és nap	óra, perc																	
vezetéken	hó és nap	óra, perc																	
<p>A távirat</p>		<p>felvétel hivatal</p>		<p>névtári szám</p>		<p>szó</p>		<p>hó és nap</p>		<p>óra, perc</p>		<p>Hivatalos megjegyzések</p>							
<p>NAGYVAARAD</p>		<p>1 4048</p>		<p>26/25</p>		<p>29</p>		<p>1746</p>		<p>==</p>									
<p>MAGYAR KIVAANSAAGHANGVERSENY NAGYVAARADON A LEGNAGYOBB</p> <p>FILSIKEREK KOEZZOETT IS VETZET KOEZOENSEEG</p> <p>ELRAGATATAASSA EES EERDEKLOEDESSE ORIAASI SOK ILYEN</p> <p>FILMET EES SIKERT KIVAANUNK == KORONA ++++</p>																			

Budapest,
1943.
okt. 20
V. évf.
42. sz.
Egyes
szám ára:
70 fill.

FORUM

SZERKESZTI
DR. MATOLANDI
K. GÉZA

Jelenet

a „*Fedora*” című
nagyszabású olasz filmremekből
a FORUM legközelebbi műsora

